

מלאכת בורר – שיעור סיכום

אמרו חכמים: "לעולם יהיו דברי תורה בפיך כללים ולא פרטים..". (ספרי האזינו לב, ב) מסביר הרמח"ל בהקדמה לספרו דרך ה', כיון שמספר הפרטים מרובה מאד וא"א לדעת הכל. אך ידיעת הכללים כוללת בתוכה פרטים רבים, ואפילו שבשעת רכישת הכללים לא תמיד מבינים ויודעים את כל פרטי הפרטים, על ידי שמשננים ומבינים טוב את הכללים לבסוף רוכשים גם את הפרטים.

כמו הרבה ממלאכות השבת, גם מלאכת בורר כוללת הרבה מאד פרטים, והרבה מאד דוגמאות, אך חשוב מאד לשים לב לכללים ואיתם לנתח כל מקרה לגופו, וכך זוכים לרכוש את הדינים הללו.

הרעיון של מלאכת בורר

הפרדת אוכל ופסולת המעורבים כדי שהאוכל יעמוד בפני עצמו מתוקן ומוכן לאכילה.

לא רק הפרדה בין אוכל ופסולת ממש, אלא כל שיש כמה מינים בתערובת, ויש מין שאינו רצוי הוא נחשב פסולת. וכן מיון אוכל או חפצים נכנס לקטגוריה של מלאכת בורר, כיון שכאשר יש תערובת של כמה מינים שונים, ויש עניין בהפרדתם, זה אומר שההפרדה תיצור תיקון בתערובת, וזה ממש העניין של מלאכת בורר (שיט א – ג. ובבא"ה ד"ה היו לפניו).

כללי בורר

בכל פעם שאנו באים לסדר ולמייין דברים נבדוק תחילה: האם יש כאן כמה מינים? והאם הם מעורבים יחד או שכל אחד עומד בפני עצמו. רק אם שני התנאים מתקיימים, זה נחשב תערובת שאסור לברר ולתקן אותה. אבל מותר להוציא את האוכל מתוך הפסולת, או את החלק שאיתו רוצים להשתמש, **ביד** – ולא בכלי שעוזר לברור, **מיד** – סמוך לאכילה. או סמוך לסעודה.

דוגמאות שכיחות

סלט ובו כמה גרעיני לימון – ראשית נבדוק האם יש כאן אוכל ופסולת המעורבים. יש כאן! האם ניתן להפרידן. מה ההיתרים בבורר? אוכל מתוך פסולת ביד ומיד. וכן מותר לקחת את הגרעין את חתיכות הסלט שבצידו, כיון שיוצא שמפריד בין מין אחד – בין סלט לסלט (ע"פ משנ"ב בס"ק סא).

קילוף שום בצל וביצה – יש כאן אוכל ויש פסולת... מעורבים! אז איך נפריד ביניהם? וכמה זמן לפני שאוכלים מותר לעשות את ההפרדה... כתבו האחרונים שכיון שהדרך היחידה להגיע לפרי, הוא על ידי הסרת הקליפה תחילה, אז זה דרך אכילה ומותר לעשות כן סמוך לסעודה (שכא סעיף יט בבא"ה ד"ה לקלוף).

קילוף פירות שקליפתם נאכלת: אין כאן שני מינים, כיון שהקליפה היא ממש כמו הפרי. ולכן מותר להפריד בין הקליפה לפרי איך שרוצים ומתי שרוצים (שו"ע סי' שיט סעיף י).

הסרת גרעיני פירות מהפרי: יש כאן אוכל ופסול מעורבים. מותר להוציא את האוכל מתוך הפסול לצורך אכילה מיידי, או סמוך לסעודה. ולכן מותר לנער את הפרי כדי שהגרעינים יפלו, כיון שמה שנשאר בידו הוא הדבר הנברר, ונמצא שברר אוכל מתוך פסולת (בן איש חי בשלח ז. אג"מ ח"ד עד).

ערימת בגדים: כאשר רוצים לקחת בגד מסויים שנמצא בתחתית הערימה. כיון שהפרדה לא נעשית בשביל לתקן את התערובת, אלא רק כדי להסיר את המחסום שמונע ממנו להגיע לבגד שלו, אין זו דרך הברירה ומותר (מ"ב בסי' שיט ס"ק טו).

שטיפת או השריית פירות: השולחן ערוך כותב שאסור להשרות כרשינין כדי להסיר מהם את הפסולת. יש שאמרו שאסור גם לשטוף את הפירות תחת הזרם. אבל הרבה פוסקים התירו לשטוף את הפירות תחת הזרם סמוך לאכילה, כיון שאין דרך להגיע לאוכל מבלי להדיח תחילה, ואם עושה כן סמוך לסעודה, זו ברירה דרך אכילה (סעיף ח. ששי"כ פ"ג הע"ז. רב פעלים ח"א טז. חזו"ע ח"ד עמ' ריז).

שיעורי בית

ברירת עצמות מהדגים:

מיון סכום:

מיון משחקים:

הסרת זבוב ולכלוך ממשקה:

ברירה לצורך הפשרה או חימום: